

References:

1. Alain Histoire de mes pensées / Alain – Paris: NRF Gallimard, 1950 – 310 p.
2. Alain Portraits de famille / Alain – Paris: Mercure de France, 1961 – 199 p.
3. Alain Propos sur l'éducation / Alain [Electronic resource] – Mode of access: http://classiques.uqac.ca/classiques/Alain/propos_sur_education/propos_sur_education.pdf.
4. Don C. Carter The Influence of Family Relations and Family Experiences on Personality / Carter Don C. // Marriage and Family Living – 1954 – Vol. 16, № 3 – Pp. 212-215.

Се Фей

аспірант,

*Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди*

ПОНЯТТЯ «ГРОМАДЯНСЬКЕ ВИХОВАННЯ» В СУЧАСНІЙ КНР

В сучасних умовах, при зміні ідеологій, побудові демократичного суспільства, однією з основних цілей громадянського виховання є виховати діяльну і мислячу особистість, що володіє високим рівнем громадянської самосвідомості, розвиненим почуттям власної гідності, орієнтовану на духовні цінності, самостійну в мисленні і відповідальну в прийнятті рішень [1, с. 4]. Китайська освітня система може розглядатися як перша в світі, що визначила громадянську освіту як метод і мету виховної роботи в цілому. У будь-який історичний період в цій країні освіта мала бути спрямована на те, щоб зробити людину патріотом Китаю, гідним членом місцевої громади, частиною суспільства, одиницею, чії фізичні та моральні якості відповідають загальній ідеї та соціальним вимогам китайської держави. Іншими словами, громадянське виховання було і є основою виховної роботи в Китаї [4, с. 60].

У Китаї громадянське виховання пов'язане з формуванням в учнівської молоді високої громадянської свідомості, залученням її до різноманітних видів суспільної діяльності, розвитком знань і навичок громадянської поведінки. Саме за умови існування в суспільстві громадянського виховання, можливе об'єднання різних етносів і регіонів задля розбудови й вдосконалення країни.

Послідовуючи конфуціанському принципу «все починається з вчителя» та державному спрямуванню «вчитель є представником держави, провідником її ідеології, реалізатором завдань та цілей держави, та запорукою наступності в ідеологічному та соціальному розвитку китайської нації» [5], розгляд та вирішення питання громадянського виховання дітей та молоді в Китаї та КНР традиційно починається з підготовки вчителя до цього виду роботи.

Сьогодні громадянська освіта молоді розглядається в Китаї як введення нового покоління в систему цінностей китайського демократичного (цивільного) суспільства, що передбачає формування основ її громадянської культури. Громадянська культура – це глибоке усвідомлення громадянином освіти як основи освітньої роботи в сучасному Китаї, його приналежність до певної держави, почуття громадянської гідності, соціальної відповідальності та здатність захищати соціальні та державні інтереси КНР у важкі ситуації. Основними характеристиками громадянської культури є: патріотизм, правова свідомість, політичне виховання, моральність та трудовий стан. Термін «громадянська культура» в китайській професійній літературі також широко не використовується, але можна побачити в дослідженнях, які перекладені з інших мов або зроблені спільно з науковцями з-за кордону. Також у сучасній педагогічній літературі Китаю термін «громадянське виховання» не використовується. Частіше за все вони використовують традиційний для китайської науки термін «патріотичне виховання», якщо мова йде про історію, культуру, економіку, екологію та інші гуманітарні сфери життя, а термін «громадянська освіта» або «політична освіта», якщо мова йде про право або політику [5]. Також подекуди використовується термін «китайська ідея» та «китайський спосіб життя» для означення повного комплексу заходів та чинників, що формують громадянську свідомість сучасного китайця та сприяють його громадянській соціалізації.

На першій сесії Всекитайських зборів народних представників (ВЗНП) 12-го скликання, що відбулася 17 березня 2013 року в КНР, новий керманч країни Сі Цзіньпін окреслив пріоритетні завдання розвитку держави на найближчі роки. Головна теза його промови – шляхи реалізації концепції «китайської мрії», що стала національною ідеєю китайського суспільства на перспективу. Він зазначив, що така мрія втілює в собі національний дух патріотизму, дух реалізації реформ, що зорієнтовані на національне відродження,

побудову міцної держави. За його словами, до цієї мрії слід йти китайським шляхом – шляхом соціалізму з китайською специфікою, який є нелегким шляхом з тридцятирічним досвідом реформ. На думку відомого політичного діяча КНР Сі Цзіньпіня, «у ході здійснення «китайської мрії» розвивається дух Китаю – національний дух, в основі якого лежить патріотизм. Це також дух епохи реалізації реформ, спрямованих на національне відродження, побудову могутньої держави» [1, с. 289].

Вчитель в сучасному Китаї розглядається як провідник ідей та стратегічного курсу розвитку держави. «Закон КНР про вчительські кадри» досить чітко визначає завдання вчителя в галузі громадянської освіти підростаючого покоління: «Вчитель має проводити освіту серед учнів за основними принципами, визначеними в Конституції, освіту в дусі патріотизму, національної єдності та головування існуючої державної та правової системи, а також освіту в галузі ідеології, моралі, культури, науки та техніки, організовувати та залучати учнів та молодь до участі у волонтерських та соціальних заходах» (Ст. 8 § 3). І далі: «Постійно підвищувати свій ідейний рівень та політичну свідомість, проводити чітку та виважену громадянську позицію як шлях покращити свою професійну компетентність у сфері освіти та викладання» [9]. Цікавим є той факт, що вчитель, який «проводить з учнями невідповідні офіційній позиції держави та ідеології розмови та заходи» має нести карну відповідальність (згідно ст.38 Закону КНР про вчительські кадри), у той час як представники інших професій – адміністративну.

Громадянська освіта є у курсі підготовки вчителів, які мають працювати з різними віковими категоріями учнів, адже предмети цього циклу є присутніми на всіх без виключення рівнях отримання освіти. У початковій школі вивчається предмет «思想品德» (ідеологія та мораль); в неповній середній – «思想政策» (ідеологія та політика). Нарешті, в старших класах для всіх учнів обов'язковий предмет «思想政策» – політика. Як видно з назв навчальних дисциплін, громадянське виховання в сучасній китайській школі здійснюється в тісному зв'язку з політико-ідеологічним. Про це свідчить і його зміст [2]. Згідно з «Програмою патріотичного виховання китайської молоді» вивчення цих предметів має за мету та передбачає

- реалізацію головного завдання партії щодо завершення модернізації соціалізму;
- висвітлення історії китайського народу;
- вивчення культурних і національних традицій китайського народу;
- знання характерних національних особливостей Китаю;
- підтримку демократичної та соціалістичної законодавчої системи;
- захист національної безпеки;
- збереження національної єдності;
- пропаганду політики «мирного об'єднання», «одна країна, дві системи» [1, с. 288].

Вважається, що вивчення вищезазначених предметів сприяє формуванню громадянської свідомості молодих китайців, через свідомість йде процес становлення громадянина, що володіє відчуттям відповідальності і відповідного критеріям сучасного суспільства [3, с. 190], а також самовідтворення китайської нації у морально-ідеологічних рамках, які передбачені Урядом, та забезпечення наступності у ідеологічному, соціальному та економічному розвитку держави в цілому.

Громадянське виховання в Китаї ґрунтується на сучасних принципах економічного, демократичного та інформаційного суспільства, вимогах китайської держави з урахуванням процесу глобалізації світової економіки, а також інтересів конкретної країни. Завдання громадянського виховання, яке реалізується через заклади освіти та вчителя, визначається як зміцнення колективного духу; формування масової свідомості нації; сприяння раціональному, відкритому, спокійному, впевненому авторитету держави та державних лідерів; усвідомлення важливості колективної роботи на впровадження інновацій; підвищення рівня соціальної відповідальності всіх громадян країни. Саме тому, дотримуючись історичних та освітніх традицій своєї країни, китайці дотепер перетворюють громадянську та патріотичну освіту на основну частину і завдання освітньої роботи в країні, ставлячи за мету системи професійної підготовки вчителів підготовку їх до роботи в галузі патріотичного виховання.

Список використаних джерел:

1. Різниченко К.С. Патріотизм як основа національної ідеї сучасного Китаю. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2014. № 4 (38). С. 286-292.
2. Чепурна І.М. Громадянська соціалізація Китаю в контексті громадянського виховання. Науковий вісник Донбасу. 2014. № 4 (28). URL: <http://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/NN28/27.pdf>.
3. Чепурна І.М. Сутність та мета громадянського виховання у сучасних школах Китаю. Збірник матеріалів VI Міжнародної науково-практичної конференції „Україна-Китай: діалог культур» та Міжнародної науково-практичної конференції „Сучасні тенденції сходознавства» (26-27 квітня 2016, 2829 квітня 2016, м. Полтава-Старобільськ). Старобільськ. 2016. Вип. 1. С. 188-193.
4. Kalashnyk L. Citizenship education as basis of educational work in modern PR China. Interdisciplinary Studies of Complex Systems. 2017. № 10-11. С. 59-70.
5. Teachers law of the people's republic of china. URL: <http://ilo.org/dyn/natlex/docs/ELECTRONIC/77014/108044/F-745945375/CHN77014%20Eng.pdf>.

Статнік Т.В.

студент,

*Науковий керівник: **Баярко Н.В.***

*кандидат педагогічних наук, старший викладач,
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського*

МІЖНАРОДНА УВАГА ДО ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ ШКОЛЯРІВ

Суперечності у взаємовідносинах суспільства і природи існували на всіх етапах розвитку людської цивілізації, але в середині ХХ ст. виникла гостра необхідність у негайному вирішенні проблем охорони навколишнього природного середовища. Антропогенні зміни довкілля спричинили виникнення глобальних екологічних проблем: падіння концентрації озону в стратосфері, парникового ефекту, руйнування екосистем, вичерпання природних ресурсів, утилізації відходів, зменшення біорізноманіття, забруднення довкілля та ін.